

Visioner for tolkeområdet ¹

Introduktion:	1
Vision 1: Ret til inddragelse.....	2
Vision 2: Ret til tolk	2
Vision 3: En indgang og udbud med frit valg af tolk	3
Vision 4: Fri tolkning på det sociale område	3
Vision 5: En fleksibel arbejdspladstolkning	4
Vision 6: Tolkning indenfor uddannelsesområdet	4
Aktuel lovgivning	5

Introduktion:

Danske Døves Landsforbund, Foreningen Danske DøvBlinde, Høreforeningen og Danske Døves Ungdomsforbund (brugerorganisationerne i det følgende) præsenterer i det følgende vores visioner for tolkeområdet for tegnsprogs-, skrive- og døvblindetolkning.

¹ Tegnsprogstolkning, herunder døve tegnsprogstolke, døvblindetolkning (taktiltolkning, haptisk kommunikation, punkttolkning, taletolkning og Lorm), skrivetolkning, tale-til-tekst og/eller alternative former for kommunikation, herunder også stemme tolkning.

Dette dokument er et resultat af en arbejdsgruppes gennemgang af alle de områder, hvor vores medlemmer oplever barrierer og problemer på tolkeområdet. For hvert problemfelt fremlægges en vision og en række anbefalinger til at løse udfordringerne.

Vores mål er, at døve, døvblinde og mennesker med høretab har samme muligheder som alle andre. Det betyder bl.a. at gruppen skal være i arbejde og have karrieremuligheder, der matcher deres uddannelsesniveau og erhvervserfaringer. Samtidig skal døve, døvblinde og mennesker med høretab have samme adgang til information og kommunikation som deres jævnaldrende i form af tegnsprogstolkning, døvblindetolkning, skrivetolkning, tale-til-tekst og/eller alternative former for kommunikation, herunder også stemme tolkning. Ovenstående mål bakkes op af menneskerettigheder, først og fremmest af;

- FN's konvention om rettigheder for personer med handicap (CRPD), artikel 4.3, artikel 9, artikel 21.
- Europa-Parlamentets beslutning af 23. november 2016 om tegnsprog og professionelle tegnsprogstolke (2016/2952(RSP), der henviser til, at artikel 21 og 26 i Den Europæiske Unions charter om grundlæggende rettigheder, udtrykkeligt forbyder forskelsbehandling på grund af handicap og fastslår, at personer med handicap skal sikres lige deltagelse i samfundet.

Vision 1: Ret til inddragelse

Brugerorganisationerne kæmper for retten til inddragelse af døve, døvblinde og personer med høretab. Ifølge Handicapkonventionen er Regeringen forpligtet til at inddrage personer med handicap og deres organisationer på de områder, som skal sikre lige deltagelse i samfundet. Lige nu har vi brugerorganisationer kun i meget begrænset omfang indflydelse på udviklingen af tolkeområdet. Det ses blandt andet ved, at brugerorganisationerne ikke inddrages i udarbejdelse af udbudsmateriale ved udbud på tolkeområdet. Samtidig opleves Tolkerådet mest af alt som et orienteringsforum, og ikke som et beslutnings- og rådgivningsorgan. Vi oplever også, at det som organisationer er svært at kommunikere med de ansvarlige for tolkeområdet, fordi myndighedsansvaret er fordelt på mange forskellige myndigheder. Der er således ikke noget samlet overblik eller ansvar for tolkeområdet.

Vi anbefaler derfor at;

- *Tolkerådet bliver det koordinerende organ for tolkeområdet – og at brugerorganisationerne sikres reel indflydelse i Tolkerådet.*
- *Vi inddrages i udarbejdelse af de politiske retningslinjer og udbudsstruktur vedr. tolkeområdet for at sikre tolkebrugernes perspektiv.*

Vision 2: Ret til tolk

Brugerorganisationerne mener, at tolkebrugerne på alle områder selv skal bestemme, hvornår og i hvilket omfang de har behov for tolkning, også ved akutte situationer. Det sker ofte, at tolkebrugerne får afvist ønske om tolk selvom Forvaltningslovens § 7, fastlægger at de offentlige myndigheder i fornødent omfang skal yde vejledning og bistand til personer, der retter henvendelse om spørgsmål inden for myndighedens sagsområde. Det betyder i praksis, at det er andre end tolkebrugerne selv, der vurderer om kommunikation er muligt uden tolk. Det gælder særligt på de områder, der er underlagt sektoransvarsprincippet. Princippet foreskriver, at den myndighed, som en tolkebruger skal have kontakt med, skal godkende brugen af tolk, da det er myndigheden, som skal betale. Vi kræver, at det skal være en ret at få tolk, hvis man ønsker det, og ikke blot en mulighed, som det er nu.

Vi anbefaler derfor at;

- *Lovgivningen ændres, så den fremmer en ikke-diskriminerende tilgang til brugen af tolkning, som nævnt i FN's konvention om rettigheder for personer med handicap, der er ratificeret af Danmark.*
- *Lovgivningen ændres med den begrundelse, at et afslag på tolkning, i henhold til konventionen om rettigheder for personer med handicap, er diskriminerende.*
- *Lovgivningen ændres, så sektoransvarsprincippet udelukkende er et spørgsmål om, hvem der betaler, ikke hvem der bestemmer behovet for tolkning.*
- *Fjerntolkning skal udvikles, så tolkning bliver mere tilgængeligt. Det kan f.eks. ske gennem pilotprojekter på bl.a. hospitalstolkningsområdet og arbejdsmarkedsområdet.*

Vision 3: En indgang og udbud med frit valg af tolk

Brugerorganisationerne mener, at god tolkning er båret af relationen mellem tolk og tolkebruger. Derfor er det afgørende for kvaliteten, at tolkebrugerne har mulighed for frit at vælge, den tolk de ønsker. Det kræver en udbudsstruktur, der giver tolkebrugerne mulighed for at vælge mellem en bred vifte af tolkeleverandører.

Samtidig er det vigtigt, at bestillingen af tolk gøres så nem og administrativ simpel som muligt, så det ikke udgøre en barriere for brugen af tolk.

Vi anbefaler derfor at;

- *Der skabes en samlet indgang for alle tolkebestillinger – det kan f.eks. ske under Den Nationale Tolkemyndighed.*
- *Der garanteres en udbudsstruktur, der sikrer frit valg af tolk.*
- *Der garanteres også en udbudsstruktur, der stiller krav til kvalitetskontrol og løbende faglig udvikling.*
- *Muligheden for at uddanne og benytte døve tegnsprogstolke på lige fod med andre tegnsprogstolke bliver sikret.*
- *Der sikres en certificeringsordning af tolke.*
- *Det undersøges, om tolkeområdet kan undtages for udbud. Det er et ønske at få det undtaget.*

Vision 4: Fri tolkning på det sociale område

Brugerorganisationerne oplyser, at reglerne for tolkning på det sociale område er fastsat i Tolkeloven og administreres af Den Nationale Tolkemyndighed (DNTM). Tolkeloven foreskriver, at der gives tidsubegrænset tolkning til aktiviteter, der er nødvendige for, at tolkebrugerne kan deltage i samfundslivet på lige fod med andre borgere. Desværre er der områder på det sociale område, der alligevel er undtaget for den tidsubegrænsede tolkning og lagt ud i puljer til specifikke formål og en timebank, som tolkebrugerne kan disponere over. Det betyder, at når puljerne er tomme eller timebanken brugt, så kan tolkebrugerne alligevel ikke få den tolkning til aktiviteter, der er nødvendig for kunne deltage i aktiviteter på lige fod med andre borgere.

Vi anbefaler derfor at;

- *Der garanteres tidsubegrænset tolkning på alle områder, og puljerne, tidsbegrænset tolkning og timebankordningen nedlægges.*

Vision 5: En fleksibel arbejdspladstolkning

Brugerorganisationerne mener, at en vigtig forudsætning for at komme ind på og fastholde tilknytningen til arbejdsmarkedet, er muligheden for tolkning i forbindelse med arbejdet. På nuværende tidspunkt er de fleste tolkebrugere begrænset af reglerne om retten til personlig assistance, der fastlægger et loft 20 timers arbejdspladstolkning (retten til personlig assistance) om uge ved fuldtidsarbejde. Det er nok for mange, men der er en gruppe af tolkebrugere, der har behov for flere timer grundet arbejdets karakter. Det kan være aktuelt for højtuddannede, selvstændige og andre, hvor den uformelle og fleksible kommunikation er afgørende for arbejdet. Der er således behov for, at reglerne gøres mere fleksible, så de tilpasses den enkelte arbejdsplads og tolkebrugers behov.

Vi anbefaler derfor at;

- *Reglerne for tolkning på arbejdsmarkedet gøres mere fleksible, således at der gives mulighed for mere end 20 timers tolkning om ugen og med udgangspunkt i arbejdspladsens og tolkebrugers behov.*
- *Tolkebrugernes bevillinger opgøres hver 6. måned i stedet for hver 3. måned som nu. Det giver større fleksibilitet.*

Vision 6: Tolkning indenfor uddannelsesområdet

Brugerorganisationerne mener, at en afgørende forudsætning for at styrke unge tolkebrugers beskæftigelsesmuligheder er en uddannelse. Desværre ser vi, at studerende tolkebrugere oplever barrierer og problemer i forbindelse med tolkningen. Særligt har udbud skabt udfordringer, da det har betydet skift af tolkeleverandør undervejs i studierne. Samtidig kan vi se, at udbuddet på uddannelsesområdet under Undervisningsministeriet (STUK) har betydet, at tolkebrugere ikke gives frit valg af tolkeleverandør. Tolkeopgaven udbydes til de billigste på listen, og en tolkeleverandør kan tage opgaver, selv om de ikke har tolke til at løse opgaven, hvorefter de kan "sælge" opgaven til en underleverandør. Det resulterer i, at opgaver trækkes tilbage, hvis hovedleverandøren pludselig selv mangler opgaver. Så får tolkebrugeren igen et tolkeskift. Endeligt er det tydeligt, at udbud på uddannelsesområdet har betydet, at tolkene presses til at tolke flere timer ugentligt end tidligere, hvilket forringer kvaliteten af tolkningen.

Vi anbefaler derfor at;

- *Studerende sikres det samme tolketeam gennem hele sin uddannelse.*
- *Der udarbejdes regler for, hvor mange timer en tolk må tolke pr. dag*
- *Der sikres frit valg af tolkeleverandør til uddannelsestolkning for at øge kvaliteten.*

Aktuel lovgivning

Bekendtgørelse nr. 817 af 26-06-2013 om compensation til handicappede i erhverv. Beskæftigelsesministeriet

Bekendtgørelse af lov om tolkning til personer med hørehandicap nr. 1379 af 23/11/2016. Lov nr. 927 § 10 tilsiger, at der er tidsubegrænset tolkning til aktiviteter, der er nødvendige for, at personer med hørehandicap kan deltage i samfundslivet på lige fod med andre borgere.

§ 10 a fastslår, at der ydes bevillingsbegrænset tolkning til andre aktiviteter end i de i § 10 nævnte aktiviteter.

§ 12 definerer, at brugere omfattet af den fælles tolkeløsning tildeles et antal timer årligt til tolkning, der ikke er omfattet af tidsubegrænset tolkning. Timerne placeres i en timebank. For døve og hørehæmmede er timebanken på 7 timer om året og for døvblinde 20 timer årligt.

Forvaltningslovens § 7

§ 7. En forvaltningsmyndighed skal i fornødent omfang yde vejledning og bistand til personer, der retter henvendelse om spørgsmål inden for myndighedens sagsområde.

Stk. 2. Modtager en forvaltningsmyndighed en skriftlig henvendelse, som ikke vedrører dens sagsområde, videresendes henvendelsen så vidt muligt til rette myndighed.